

kedves neki, tanítványai pedig nehezteltek, hogy velök ett, mert eljárását nem tudták védeni a farizeusok előtt, de Jézus nagy szeretete a nép iránt és kötelességérzete, mindent legyőzött.

Lukácsnál egy másik esetet olvashatni arra nézve, hogy mint tekintette Jézus a bűnösöket. Ezt a tanító könnyen megértetheti tanítványaival. Egy elbizakodott gazdag zsidó Jézust meghívja a házához, de nem bánik vele illedelmesen, mivel a vendégeknek mindig vizet szoktak adni, hogy lábukat megmossák, ő pedig Jézusnak nem adott. Más vendégek is vannak jelen a 49 vers szerint, s Jézus ezek között keleti szokás szerint meghajol fővel az asztal felé, lábait pedig odatartotta, hogy egy asszony megmossa. Elgondolhatjuk, hogy ennek látása minő haragot keltett a farizeusban, s minő néma csend állott be, a melyet aztán Jézus beszélni kezdvén, megtört. E kis példázatból tehát láthatjuk, hogy kell a nép gondolkozását valamely elvnek megnyerni s aztán ez elv alkalmazását előtte megmutatni. Itt úgy látszik a fölvel ez: az igaz megtérőnek minden bűne megbocsáttatik, s ez az asszony megmutatta megtérését azzal a szeretettel, a melyet bennne Jézusnak az ő sorsossai iránti viselete keltett. E magaviselete Jézusnak hasonlít azon hitelezőéhez, a ki egy nagy adósságot elenged, a helyett, hogy adósát, mint a törvény szerint tehetné, mindenétől megfoszsa. Ez a bűnös nőben jobb érzelmet, hitet, reményt és szeretetet keltett, benne vágy támadt, hogy szakítson a multtal és egészen más életet folytasson, mint addig; és Jézus látva, hogy valóban megtért, e szavakkal bocsátja el: „a te hited megtartott téged; eredj el békében.“

Kérdések.

1. Miért tetszett a nép előtt különösnek, hogy Jézus Máté asztalánál ett?
2. Miért tette ezt Jézus?
3. Mond el, hogy mi történt a gazdag farizeus házában?

BOROS GYÖRGY.

L E V E L E Z É S.

Szent Mihályfalva, sept. 15. 1880.

Tisztelt szerkesztőség!

A „K. Magvető“ jelen évi 4-ik füzetében „egy székely“ és „egy consistor“ aláírásokkal egy pár levél jelent meg, melyeknek mindenike — bár különböző helyekről van keltezve — ugyanazon egy iránylyal, mintha egy kéz által volna vezetve, megtámadja az aranyos-tordaköri unitárius egyházi környék belső embereit, vádolva azokat tétlenség és hátramaradással; s fegyvereiknek élet, bárha különösen köri esperes ellen irányozzák a súlyos vádolásig, — de a mellett vágna

jobbra, balra, nem nézve, nem kimélve semmit; s mint hősi rombolók, kik előtt a jó is rosszá vagy legalább nem létezővé devalvalódik, büszkén mutatják fel a „K. Magvető“ olvasói előtt, hogy: imé egy egyházi környék, melyben a rosznál egyéb semmi sincs.

Nem érzem magam illetékesnek, s nem vagyok felhíva, az esperes ur ellen szórt vádak megczáfolására kelni, annyival is inkább, mivel a felől értesültem, hogy amaz egyházi szolgálatban és köztevékenységben megöszült egyházi előljárónk magának tartja fenn azok ellen elégtételt venni. Majd a felderülendő igazság a legtisztább hozzászólás lesz. De, mivel az egyházi környéknek, mint testületnek is, munkássága oly igen alá van szállítva — hogy ne mondjam: roszakaratulag elferdítve, — ebben már, mint ez egyházi környék egyik igénytelen szolgája, nem mulaszthatom el, több pap és tanító társaim általi megbízatásom folytán is, a valódi tényre visszavezetni az „egy székel“ és „egy consistornak“ szerfelett túlzott állításait. Az „egy consistor“-nak az aféle állítását: mintha az esperes a mi kárunkon tett volna szert főuri vagyronra, társaim nevében is megvetőleg visszautasítom. Levelének egyéb — ránk mint egyházi testületre vonatkozó — állításaira pedig, mivel azok csaknem hasonlók kitételekkel, mintha egy tollal lennének írva — az „egy székel“ levelében is megvannak; gondolom feleletemet megadom, ha csak ez utóbb említett levélre teszem is meg — a t. szerkesztőség engedelmével — felvilágosító észrevételeimet.)*

Levél író levelének első felében állítja: „hogy itt az új egyházi szervezet nincs életbe léptetve, e tractus közgyűlést évenként csak egyszer tart, azt is az egyh. főtanács ideje tőszomszédságában, egyházi intézkedések és rendeletekből alig egy párt vesz tudomásul, kebli ügy nincs, világi tanácsosok nincsenek a gyűlésben, sőt a felügyelő gondnokot sem szokták meghívni, miként egy, a főtanács előtt megfordult panaszból emlékszik.“

Itt az új egyházi szervezet, mihelyt az az E. K. Tanács által leküldetett, esperesi cursus utján azonnal közöltetett az egyházakkal, az, az ekkleziiai gyűlésekben maguk ahoz tartása végett kihirdtetett és életbe is lépett s ma az egyházi tanácskozások s mindennemű intézkedések a szerent folynak; erről meggyőződhetett volna a tisztelt látogató, ha csak egyetlen egy papnak rendeléses jegyzőkönyvét megtekintette volna, vagy egyetlen egy egyházi kebli gyűlésben megjelenék. Közgyűlést rendes viszonyok közt — az egyházak kevésbé terheltetése tekintetéből is — évenként egyszer tartunk, de valahányszor a körülmények és az ügyeknek sürgőssége megkivánják, kétszer is megtartjuk évenként s ez a közelebbi években is nem egyszer esett. Nem állithatnám, hogy épen a Főtanács ideje tőszomszédságában tartanók az egyházközi gyűlést, hisz csak ez évi is igazolásomul szolgálhat, a mikor egyh. közgyűlésünk volt jul. 29-én, a Főtanács pedig tartatott aug. 29—30-án. Már a főtanácsi üléstől még távolbbi időben tartani az egyh. közgyűlést

*) Észrevételeinek szivesen tért nyitottunk. De nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül a többek közt, a miről nekünk is biztos tudomásunk van, hogy papi székel kifogástalan működését védő észrevétele minden tárgyilagosságot nélkülöz, minthogy a főpapi t. székel a torda-aranyosköri alp. t. székelnek tényleg több perét vetette vissza.
Szék.

gyűlést csak azért sem helyeselném, mivel akkor sok, a főtanácsi ülésig felmerülhető ügyek s még sürgősek is maradhatnának elintézetlenül egy következő egyh. köri, illetőleg főtanácsi ülésig.

Egyh. köri gyűléstünk alkalmával egyházi elnökünk üdvözlő és megnyitó beszédében előtárja a helyzetet s a tagokat komoly tanácskozásra hívja fel, a gyűlést megnyitja; minden az E. K. Tanács által felküldött intézkedéseket, rendeleteket tudás és ahhoz alkalmazkodás végett felolvastat, a törv. javaslatokat, az e végre már korábban kinevezett előadók útján, véleményadás végett tárgyalásra kitézi; ezek után a keblí ügyek, az özvegy-árvai pénztáralap állása, a segélyezendők felvétele s a segélyösszeg megszabása és végül indítványok kerülnek tárgyalás alá s mind ezek feletti megállapított végzések jegyzőkönyv alakjában felterjesztetnek az egyh. vagy zsinati Főtanács eleibe. Már ha a levél író ur e felküldött jegyzőkönyvből állítja azt, hogy csak egy pár rendeletet veszünk tudomásul — azt szabadon teheti, arról semmit sem szólhatok, mivel nekünk hitelesített jegyzőkönyvünk még soha sem volt s következőleg én sem tudhatom minő jegyzőkönyv megy fel. Meg-megujul évenként a panasz, hogy mi jegyzőkönyv felolvasást sohasem hallunk, minő jegyzőkönyv megy fel a főtanácsi ülésekre: sohasem tudjuk, de a panaszokra az eredmény egy mérges felelet (de nem az esperes részéről) s meg az, hogy a jegyzőkönyv mindig hitelesítetlenül utazik a Főtanács eleibe, melyet inkább tekinthetnek ott egyéni nézetnek mint egy testület határozatának. Hiba biz ez, s küzködésünk daczára is egy kis gyengeségünk jele. Ez nálunk a hátramaradás s csudálkozom, hogy annyi alaptalan állításai mellé, hogy nem tévé oda levél író ur ezt az egyet, a mi való s a mi felől egy perczig sem kételkedem, hogy teljes tudomása van.

Az egyh. köri gyűlésre az esperes a papokat, a tanítókat, egyházi képviselőket rendes cursus útján szokta jó előre meghívni, a papok kötelessége levén, hogy azt az ekklézsiájok kebelében levő világi consistorokkal is közöljék. A felügyelő gondnokokat pedig még a gyűlés kitűzése előtt külön levélben értesíti — tudtom szerént — s felkéri véleményöket, hogy mikor tarthatnák azt meg. Ha a levélíró e tárgyban egy panaszt hallott felmerülni az E. K. Főtanács előtt, a miről én is — szerencsén levén akkor jelen lenni — emlékszem, nyomban hallhatta rá az esperes által tett azon igazolást is, miszerént egy faluban két köri gondnok lakván, a kettőnek egy levélben küldött felszólítást, hogy együtt értekezvén tudósítsák őt a gyűlés mikori megtarthatása felől.

A papiszékről is sziveskedik megemlékezni a „barátságos“ látogató ur s odaveti, hogy az még rosszabbul foly; de hár semmi rosztat nem tud mondani róla, ha kételkedésének t a l á n szócskájával bőbitázva is, beülteti ezt is kritikájának lyukas csólnakába. Erről hát én sem szólok sokat csakis annyit, hogy azon 7—8 évi idő alatt — az előtit nem esmerem — melyben én is a papiszéken, mint ügyvéd dolgozom, legalább tudtom szerént a főpapiszék sem alaki sem tartalmi tekintetből soha még egy pert sem vetett vissza.

Alig győzöm kísérni látogató urat, oly gyorsan utazik egyik tárgyról a másikra — kapkod, vág jobbra balra. Csak most akará a papiszékét lerántani, de ott hagyva mint a róka a szőlőt — ime már a vizs-

gálószéken van, a belső emberek képével bajlódik s megtámadja az esperest egy gyermekies szóval, melyet inkább nevetni lehet, mint komolyan venni; hátha még tudná a mit egy paptársam egy alkalommal nekem mondott, midőn sovány jövedelme felett panaszkodva végül így kiáltott fel: csak az az egy szerencsénk barátom, hogy házbért nem kívánnak tőlünk. Ezt írná még ki nagy betűkkel. Ezek az egyszerű-bőrű emberek között humor tárgyául megjárnak, de a lovagiatlanságnak jele, ebből tökéletet faragni. Hígyje el „egy székelý“ ur, hogy ezzel több kárt tett az egyháznak, mint a mennyi szolgálatot vélt tenni, mert hogy nem a „legutolsó“, de a legelső kepe fizető is az ön leveléből fogja legelőbb leolvasni ezt a bölcs ötletet: több mint valószínű. Legalább nálam a gyűlés előtt a kérdés feltevése után mindig meghagyja az esperes, hogy bérhátrálék ne maradjon s a restansok neveit ki kell írni, hogy az illető hatóságnak felhajtás végett tegye át. Hanem hát azt a kényszer eszközt rögtön igénybe venni csak kerülgetjük mi, inkább szép uton, gyakori felszólítás útján figyelmeztetgetik az egyházfiak az olyanokat a fizetésre s így rendre-rendre egyenlítettjük a dolgot a békeség útján.

Ezután „egy székelý“ ur ismét másfelé kezd vagdalózni s azt kérdi: hol van a vasárnapi iskola, tanítói értekezlet, olvasó egyesület stb. Tette-e itt ezeket a kérdéseket itt jártában „j á m b o r u t a z ó“ vagy csak haza menve gondolkozott-e a felől, hogy mik s mik nem léteznek még a világon? Az elsőt nem tudom, de hogy ezek fejében megfordultak, leveléből olvasom, azért nem mulaszthatom el azokra is felelni.

Vasárnapi iskolák a legrégibb időktől fogva voltak itt, az igaz, hogy a viszonyok változtával azok fenállása is a jelen időben nagyon meggyengült, de korántsem a papok hanyagsága, hanem egyéb nehézségek miatt. Örömmel halljuk, hogy fenn is annak — miként anghoni hitrokoninknál van — egy a mostani viszonyokhoz alkalmazott új iránybani szervezete felett gondolkoznak, — mi pótolgatjuk addig is azt éven át az ismétlősök oktatásával s minden tavaszon a confirmatoria való előkészítésekkel, a mikor a hitoktatáson kívül egyebekre is kiterjesztjük a figyelmet.

Tanítóegyesület az 1868. XXXVIII. t. cz. megjelenése után azonnal megalakult az egyh. környékben. Az alapszabályokat, a mint emlékszem, az 1868. év végön erősítette meg az E. K. Tanács, s még szakszerű könyvekkel is szives volt gazdagítani az egyesület könyvtárát. Ez egyesületnek elnökei, míg ez a felekezetiesség színezetét viselte magán, az esperes s akkori körü gondnok, Biró Sámuel voltak, kiknek vendégszerető házuknál nem egyszer talált a tanítói kar, összejövetele alkalmával, szives ellátást. — Ez egyesület, a többek között, az újabb tanítási módszert igyekezett a régi helyett meghonosítani, s annyira is vitték az abban való jártasságot, hogy már az 1872. évben Tordán tartott nagy póttanfolyamon közülük lett egy az állam által kinevezve az ütenyírás és írva-olvasás előadására. Ez az egyesület ma is fenáll annyiban megváltozott alakban, hogy ezelőtt egy pár évvel egyesült a torda-aranyosmezei felekezetnélküli tanító-egyesülettel, s most mint annak egyik legvirágzóbb fiókegyelete, Pálfi János torozkói isk. igazgató elnöklete s Csegezi Elek rákosi tanító jegyzősége alatt tartja üléseit a vidék külön-

böző helyein, nem zárva ki még a havas tiszta románajku községeit sem. Nem tudom említetlenül hagyni, honfiai érzelmem sugalja, egyik érdekül felhozni azt, hogy egyletük román tagjainak kebelében is annyira meghonosították barátságos modorukkal a magyar nyelv és haza iránti szeretetet, hogy az, ki ezelőtt nem sok idővel mit sem értett nyelvünkéből, s talán érzelemben is idegen nemzet felé hajlott, most felelősen tart előttük a hazaszeregettről. E derék tanítók felolvasásokkal, mintatanításokkal, kitűzött kérdések megvitatásával igyekeznek tökéletesíteni pályájokban magokat, hogy a kor kívánalma szerint felelhessenek meg nemes elhivatásuknak. Ez egyletről különben „egy székel” ur, mint a tanító-egyletünkkel is bajlódo, a „Néptanítók lapja” utján már ezelőtt egy tizeddel, otthon is tudomást szerezhett volna.

De menjünk tovább, mert már ezt is ott hagyá az utazó ur. Azt mondja, hogy itt nincs papi összejövétel, nincs olvasó-egylet.

Nem tudom milyenforma papi casino van gondolatjában, azért nem is bajlódom vele; ahelyett leírom, milyen a mi papjaink által falunként alkotott olvasó-egylet, és pedig, hogy már is hosszúra nyult leveletem a lehetőleg rövidítem, leírok egyet, melyet legjobban ismerem — az enyémet.

Itt ez olvasó egyletnek mindenki tagja lehet, a ki 40 kr tagsági díjt fizet. Ebből járátunk lapokat s álljuk a világitási költséget; helye az iskolaház. Mint ez egylet iránti buzgóságnak jelét említem fel, hogy a közrendű tagok közül rendre egy-egy pár hamarabb felmegy a téli estvéken, otthonul fát viszen, tüzet gyujt, s a termet kitakarítva, várja a többit. A kitűzött időben aztán kezdetét veszi az előadás, mert a külön olvasgatáson kívül rendes előadók is vannak, így: a politikai mozzanatokot előadja Miklósi József, ev. ref. lelkész, igen tisztelt barátom, szolgatársam, a gazdasági dolgokat kiváló közügybarát Nagy Dénes egyh. tanácsos ur, s a szépirodalmi részt alólirott. Ezeken kívül eszmecsereét folytatunk gazdasági, tanügyi, s ki tudná előszámlálni, mennyi szép és üdvös dolgok felett. Így telik el tőlünk télen által sok este. Nyárban már ritkábban gyűlhetünk egybe a munka miatt. Ez a mi olvasó körünk. Ám önök, tisztelt „egy székel” ur, ha úgy tetszik, vegyék nyakuk körül az ország utját s vándoroljanak faluról-falura; vagy akaszszák a harangozó nyakába a papi könyvtárt s a papi olvasó-egylet lapjait, hogy az aztán hurczolja azt paptól paphoz — mi nem irigyeljük; mi addig összegyűjtjük a munkaszüneti időszakokban hiveinket, s őket oktatva, töltünk kedves estéket, melyekre hogy minő jó kedvvel járnak el, s tagsági díjukon kívül is mily szívesen tesznek meg mindent, mutatja az előbb említett buzgóság. Van nekünk papi összejövételünk elég, minden két hónapra esik egy, elég alkalom az, hogy a közügyi dolgokat megbeszélgethessük, csak egy értelem s egy akarat legyen közöttünk, s érvényesíthetjük is azt e minden szépre és jóra kész nép között, a kik szívesen meghallgatnak a gyűlésben is nemcsak mint egyházi elnököket, de ugy is mint oktatót és tanácsadóat. A ki már e bizalmat elveszítette: az ne álljon az erdő felől.

„Egy székel” ur még a házi viszonyokba is bele kontárkodik s azt mondja, hogy itt még két pap sincs barátságban egymással. Mint a

világon mindenütt, úgy itt is lehetnek különböző természetű emberek, — én is esmerek olyat, a ki senkit sem áthat sem fel, sem lefelé, sőt talán még maga magát is gyűlöli. „Egy székely“ ur ilyenről kaphatta sok lyuku sipját, a min nem is kételkedhetem, s bizony-bizony mondom, hogy szörnyen fel van ültetve.

De meg is illeti az a hely, — hiszen csak magasból, még pedig ily szerű magasból lehet így beszélni: „Ébredjenek uraim, a nap rég feljött már!“ Koránt sem állítjuk, hogy a czélt elér-tük volna, és hogy már tökéletesek volnánk, sőt tudjuk mi azt jól, hogy még sok a tenni való s e végből az utasítást, figyelmeztetést is szívesen elfogadjuk, ha jó lélekből, jó indulatból ered az, de ön erre — már levelében tett alaptalan vádjaival is igazolta, hogy — igényt nem tarthat, bárha napját oly régen feljöttnek állítja is. S mivel oly végtelen elől képzelet magátólunk, hogy már talán túl is van azon a ponton, a mire mindnyájan törekszünk: hát én sem kísérem tovább. Nyargaljon kénye-kedve szerint vesszőparipáján; — csakis azt ajánlom — ha alulról felfelé lehet ajánlatot tenni — hogy paripáját ne abrakolja oly erősen sem irigység, sem gyűlölség, sem pedig fitogtathatnámsággal, mert lám — veszi észre? — már is böszülten elragadta. Olyankor aztán nem csoda, ha az embernek káprázik a szeme s megfordítva látja a dolgokat.

Kár, hogy nem ismertette meg magát, hogy legalább tudnók: kihez van szerencsénk. Azt mondja, hogy nem régiben itt járt, barátait látogatta meg. Itt? barátait?! . . a hol mindeuki „áskálódo, húzalkodó, gyanusító, szemrehányó!“ Hogy-hogy? . . Ebből még kevésbé tudok eligazodni. Egyébiránt jó, hogy annyiban is esmeretessé tette becses személyiségét burkolódzó aláírásában, hogy egy székely, mert különben szentül hittem volna, hogy: egy tót.

Dali Ádám,
unitárius pap.

PÜSPÖKI LÁTOGATÁS A MAROSKÖRI UNITÁRIUS EKKLÉZSIÁKBAN.

A marosköri unitarius ekklézsiáknak nagy és szép napjai valának oct. hóban. Főt. Ferencz József püspök ur főpásztori látogatáson volt körünkben. Már jövetelének hire felvillanyozta a kodélyeket. A népben nagy érdekltség támadott s várva-várta a percet, melyben országos hírű, apostoli szellemű főpásztort a maga körében tisztelheti és az üdv igéit ékesszóló ajkairól hallgathatja. A művelt értelmiség pedig épen megtett mindent, hogy a kitünő püspöki férfiú méltó fogadtásban részesüljön. És az érdeklődés kiterjedt nemcsak az unitáriusokra, hanem más vallásfelekezetűekre is. S a midőn a főt. püspök ur Németh István titkára kíséretében oct. 2-án Marosvásárhelyre megérkezett, leírhatlan örömmel és lelkesedéssel lön üdvözölve. Az indóháznál Ajtai Mihály, a város derék polgármestere fogadta, nagyszámu diszes közönség jelenlétében, mely szívélyes fogadtatás a város részéről a főt. urat igen